
Tur Dolny-Busina, st. 3, gm. Michałów, AZP 92-61/48

Informator Archeologiczny : badania 32, 72-73

1998

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Słonowice, st. „G”, gm. Kazimierz Wielka, woj. kieleckie, AZP 98-61/38 - patrz: neolit

Sonina, st. 1, gm. Łańcut, woj. rzeszowskie, AZP 103-79/1 - patrz: neolit

Strzegowa, Jaskinia Biśnik, gm. Wolbrom, woj. katowickie - patrz: paleolit

Święty Wojciech, st. 7, gm., Międzyrzecz, woj. gorzowskie, AZP 51-14/22 - patrz: paleolit

Targonie Wielkie, st. 9, gm. Zawady, woj. łomżyńskie, AZP 36-81 - patrz: paleolit

Toczyłowo, st. 7, gm. Grajewo, woj. łomżyńskie, AZP 26 – 80 - patrz: mezolit

Trepcza, st. 2, gm. Sanok, woj. krośnieńskie, AZP 112-78/84 - patrz: wczesne średniowiecze

TUR DOLNY-BUSINA, st. 3, gm. Michałów, AZP 92-61/48

- osada kultury trzcinieckiej (wczesna epoka brązu)
- osada kultury łużyckiej z późnej fazy wczesnej epoki żelaza
- cmentarzysko kultury łużyckiej ze schyłku epoki brązu i późnej fazy wczesnej epoki żelaza

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w sierpniu przez mgr. Andrzeja Matogę (Muzeum Archeologiczne w Krakowie). Finansowane przez Muzeum Archeologiczne w Krakowie. Jedenasty sezon badań. Przebadano powierzchnię 390 m².

Kontynuowano ratownicze badania wykopaliskowe w związku z zagrożeniem stanowiska przez wybiórkę piasku. Łącznie odkryto 58 obiektów osadowych (nr 409-414, 416, 448-498), w zdecydowanej większości kultury trzcinieckiej oraz 19 grobów ciałopalnych (nr 170-188) kultury łużyckiej i kultury pomorskiej. Prace skoncentrowano w dwóch najbardziej zagrożonych rejonach stanowiska: zachodnim i północnym.

W obrębie zachodniej części stanowiska przebadano obszar o powierzchni 105 m², odkrywając grób popielnicowy kultury łużyckiej ze schyłku epoki brązu oraz 53 obiekty osadowe, należące głównie do kultury trzcinieckiej, a jedynie w kilku przypadkach do kultury łużyckiej z późnej fazy wczesnej epoki żelaza. Większość obiektów osadowych stanowiły niewielkie jamy o charakterze dołków posłupowych. Tylko kilka obiektów odznaczało się większymi rozmiarami. W planie posiadały one przeważnie kolisty zarys o średnicy zwykle nieco ponad 100 cm, w profilu zaś (przeważnie prostokątnym) sięgały do głębokości 100-140 cm. Wypełniska tych obiektów, w pojedynczych przypadkach z uchwytnym warstwowaniem, zawierały przeważnie bogate zestawy fragmentów naczyń glinianych kultury trzcinieckiej.

W północnej części stanowiska przebadano teren o powierzchni 285 m², odkrywając 5 obiektów osadowych kultury trzcinieckiej a także 17 grobów ciałopalnych kultury łużyckiej z późnej fazy wczesnej epoki żelaza oraz grób kultury pomorskiej. Ten ostatni obiekt składał się z popielnicy (średniej wielkości garnek jajowato-beczułkowaty) nakrytej odwróconą dnem do góry misą i wypełnioną dużą ilością przepalonych kości złożonych w układzie anatomicznym. Popielnicę nakrywał dodatkowo klosz, w charakterze którego użyto dużego garnka profilowanego w górnej partii. Wśród grobów kultury łużyckiej 4 obiekty należały do kategorii popielnicowych, złożonych wyłącznie z popielnicy lub popielnicy nakrytej misą. Z pozostałych obiektów - bezpopielnicowych - na szczególną uwagę zasługują groby zakładane w dużej owalnej jamie (długość jamy wahała się w granicach 110-170

cm, a jej szerokość wynosiła 70-100 cm), zorientowanej po linii północ-południe. Wszystkie tego typu obiekty posiadały obwarowanie kamienne w postaci albo pełnej dookólnej obstawy, albo też konstrukcji obejmującej tylko dłuższe boki jamy grobowej. W dwóch przypadkach obstawie towarzyszył bruk kamienny. Na dnie grobu złożone były w skupisku przepalone kości, wśród których rejestrowano często drobne przedmioty brązowe i żelazne. W pobliżu kości znajdowały się naczynia przystawne. Tworzyły one zgrupowanie, znajdujące się zwykle w północnej lub południowej części jamy grobowej. W skład typowego zestawu form wchodziły: waza, garnek, misa oraz czerpak a często także placek gliniany.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Muzeum Archeologicznym w Krakowie.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Materiałach Archeologicznych”.

Badania będą kontynuowane.

TYSZOWCE, st. 3, gm. loco, woj. zamojskie, AZP 90-92/20

- cmentarzysko szkieletowe i osada kultury wołyńsko-lubelskiej ceramiki malowanej (neolit)
- osada kultury pucharów lejkowatych (neolit)
- osada kultury mierzanowickiej (wczesny okres epoki brązu)
- cmentarzysko kurhanowe i osada kultury trzcinieckiej (wczesny okres epoki brązu)
- osada kultury łużyckiej (późna epoka brązu)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez dr Halinę Taras (Instytut Archeologii UMCS w Lublinie). Finansowane przez UMCS w Lublinie i PSOZ. Pierwszy sezon badań. Rozpoznano 6 arów powierzchni stanowiska.

Stanowisko zlokalizowane jest na piaszczystej, nieregularnej wydmie usytuowanej w obrębie rozległej terasy zalewowej doliny Huczwy. Prace eksploracyjne prowadzono w obrębie 9 wykopów, które objęły swym zasięgiem zniszczony kurhan o całkowicie zniwelowanym nasypie oraz jego otoczenie.

Zasięg nasypu kurhanu czytelny był jedynie na podstawie różnicy zabarwienia gleby. Posiadał kolisty zarys o średnicy około 13 m. W centralnej jego części, tuż pod warstwą orną natrafiono na owalną jamę grobową, w której odkryto esowaty garnek gliniany kultury trzcinieckiej, narzędzie krzemienne i narzędzie kamienne, przy zupełnym braku kości ludzkich. W głębszych strukturach nawarstwień podkurhanowych odkryto 2 groby kultury lubelsko-wołyńskiej ceramiki malowanej. Niestety tu również nie zachowały się kości szkieletów. W wypełniskach jam grobowych odsłonięto naczynia gliniane (półkuliste misy, pucharki doniczkowate, garnki o esowatym profilu), krzemienne grociki do strzał, krzemienne narzędzia wiórowe oraz nieckowate żarna kamienne. W grobach zaobserwowano również ślady ochry. W strefie otaczającej kurhan odnotowano obecność około 30 różnorodnych obiektów osadowych. W jednym z nich znajdowały się drobne narzędzia krzemienne, fragmenty ceramiki kultury pucharów lejkowatych oraz uszkodzona gliniana figurka zoomorficzna przypominająca krowę(?). Przynajmniej dwa obiekty o charakterze osadowym przypisać można kulturze lubelsko-wołyńskiej ceramiki malowanej, zawierały bowiem tylko fragmenty naczyń tej kultury. Większość odkrytych obiektów ziemnych, przypominających jamy gospodarcze różnej wielkości, zawierała przemieszany, mało charakterystyczny materiał ceramiczny kultury mierzanowickiej i kultury trzcinieckiej oraz narzędzia krzemienne o wczesnobrązowej technologii. Trzy obiekty osadowe (jamy gospodarcze) można przypisać kulturze łużyckiej.

Dokumentacja powykonawcza z badań znajduje się w PSOZ w Zamościu a materiały zabytkowe zdeponowano w Instytucie Archeologii UMCS w Lublinie.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Archeologii Polski Środkowowschodniej”, t. IV. - 1999 r.

Wierzbowa, st. 1, gm. Wartkowice, woj. sieradzkie, AZP 62-48/4 - patrz: wczesna epoka żelaza